

**За изпълнението на художествената песен „Трите желания на розата“
от китайския композитор Хуан Дзъ**

Тан Чунтинг, НМА „Проф. Панчо Владигеров“

Кратка биография на композитора Хуан Дзъ

Хуан Дзъ (1904 – 1938), известен още с псевдонима Дзин У, е роден в Шанхай. Още от детството си учи китайски народни песни и рецитира древна поезия под влияние на семейството си, което му помага да постигне задълбочени успехи в по-късната си литературна дейност. Като млад изучава пиано, след това заминава за САЩ. През лятото на 1929 г. се завръща в Китай и тук започва музикалната му преподавателска дейност с голям принос към ранното музикално образование в страната. Същевременно разгръща и своите високи амбиции и идеали в областта на композирането: в музикалните си творби той съчетава традиционната китайска музика със западната класическа музика в една смела интерпретация.

Хуан Дзъ създава голям брой произведения с висока художествена стойност и собствен стил. Той изтъква: „Народната музика е първоизточникът на китайското изкуство и символ на китайския народен дух“¹. Хуан Дзъ изследва различни композиционни техники, провежда задълбочени проучвания на китайската музика и се стреми да постигне единство в музикалните си творби, които остават ценни съкровища в историята на съвременното китайско музикално творчество.

История на песента „Трите желания на розата“

Написана е през 1932 г. в период, когато китайското общество преживява нестабилност и раздори, а Втората китайско-японска война допълнително

¹ 钱仁康《黄自的生活与创作》，刊于《音乐研究》1988年第4期（Циен Жънкан. Животът и творчеството на Хуан Дзъ. – В: „Музикални изследвания“, 1988 г., бр. 4.)

усложнява международната обстановка и усилва конфликтите. По това време преподавателят по музика от Националния музикален институт Лун Ци вижда, че розите в кампуса вехнат и линейт и ги приема като образ на мрачната и депресираща ситуация в страната. Това го вдъхновява да напише стихове, чрез които да изрази обзелите го чувства. Впоследствие композиторът Хуан Дзъ създава музика по тях². Така се ражда художествената песен „Трите желания на розата“ за глас, цигулка и пиано. Творбата е кратка, стегната и с проста структура, като трите пожелания, съдържащи се в текста, изразяват копнежа по един по-добър живот.

Текстовете на художествените песни на Хуан Дзъ често използват миналото като метафора на настоящето и чрез изобразяването на исторически личности и събития изразяват разсъждения за съвременното общество и очаквания за бъдещето. Първият дял на текста на „Трите желания на розата“ започва директно със стиховете: „Рози, рози, изгорели под зелената ограда“. Тези стихове въвеждат слушателя в сцената с розовите храсти, които лежат безжизнени на земята, линейт и гинат, като същевременно проправя пътя към втория дял на песента³. В него се използва първо лице – „аз“, като по този начин се изразяват трите желания на розата чрез антропоморфизация. Постига се градация на настроението и у слушателя се внушава усещане за обич, съчувствие и близост. Емоцията на лириката ескалира и достига своята кулминация, след което постепенно утихва и песента се завръща към първоначалния спокоен тон.

Артикулация на текста

Езикът е в основата на пеенето, а пеенето от своя страна също е език, който изисква техника. Езикът е и изразното средство на всяка литературна творба,

² 徐峥 黄自艺术歌曲《玫瑰三愿》的艺术创作与演唱分析 [J]. 黄河之声, 2022 (Сю Джън. Анализ на художественото творчество и изпълнението на песента „Трите желания на розата“ на Хуан Дзъ – В: „Гласът на Жълтата река“, 2022. (Сю Джън. Анализ на художественото творчество и изпълнението на песента „Трите желания на розата“ на Хуан Дзъ“. – В: „Гласът на Жълтата река“, 2022.)

³ Пак там.

затова произведение, което е откъснато от автентичната реч, не би могло да трогне сърцата на хората.

Правилното произношение и дикцията са ключът към изразителността на песента и музикалното движение. При пеенето обаче не е достатъчно думите да бъдат добре артикулирани, но също така е необходимо певецът да има усет за музикалното фразиране, така че текстът да бъде мелодически оживен. В песента „Грите желания на розата“ трябва да се подчертае майсторството при произношението, да се изисква от певеца точна и ясна дикция, чрез която да се подчертае изразителността и ритмичният ход на текста. Когато интерпретира произведението, певецът следва да подчини техническите си възможности на музикалните особености на творбата, за да постигне по-голяма изразителност. При вокалното изпълнение трябва да се обърне внимание на произнасянето на отделните думи, така че всяка фонема да бъде ясно учленена. Така например думата „аз“ (която звучи на китайски като „уо“), от чието име говори розата, се повтаря три пъти и съответно изразява трите желания на автора, затова е необходимо да бъде обърнато специално внимание не само на нейната артикулация, но и на силата, с която следва да се изпее в различните фрази. Първото желание трябва да бъде предадено с лек и спокоен тон; второто желание звучи умолително, като същевременно изразява вътрешна безпомощност; третото желание е кулминацията на цялата песен, то отразява тъгата, стаена зад привидно красивия блян, затова следва да бъде изпято с порешителен тон. От друга страна, при думата „червени“, (*кит.* „хун“), която навсякъде е във висок тон, певецът трябва да наблегне върху красивата и отчетлива артикулация на „-ун“. Горните примери показват, че при вокалното изпълнение е нужно не само да бъдат овладени съответните специфични техники, но е важно да се вникне в смисъла и на всяка отделна дума и фраза.

При първия стих от песента, изразяващ бавното загиване на розите под оградата, трябва да се подходи внимателно към артикулацията – да не бъде тя твърде силна и стегната, а по-скоро плавно да следват преходите между широки

и тесни звукове, така че да се получи естествено произношение, което да подчертае чувството на тъга и загуба. При интерпретацията на фразата „рози, рози, изгорели под зелената ограда“ трябва да се обърне специално внимание на яснотата и точността на повторението на думата „рози“ (*кит.* „мей гуй“), като вторият път тази дума може да бъде изпята малко по-бързо, за да изрази вътрешното чувство на очакване на изпълнителя. Поради факта, че във фразата метричните времена са слаби, трябва да се акцентират думите „рози“ и „изгорели“, които се падат на силно време. И накрая, при думата „благоуханието“ (*кит.* „фан“) във финалната фраза, окончанието „ан“ следва да се изпее удължено, а след това да се завърши с отслабване на силата, за да бъде подчертана безнадеждността на очакването. Цялата песен трябва да бъде изпълнена така, че артикулацията на отделни думи или фрази да не прекъсва певческия поток, като същевременно се поддържа прецизността и изразителността на текста, така че той да пресъздаде по най-пълноценен начин първозамисъла на произведението.

Дишането

Пеенето се основава на научния подход при техниката на вокализация, която изисква използването на цялото тяло. Движещата сила зад научните методи на вокализацията е правилното използване на дишането. Както се казва: „Който иска да пее добре, първо трябва да се научи да регулира дишането си“.

В първия дял на песента „Трите желания на розата“ гласът звучи бавно и разказвателно, като в ниския регистър трябва да се обърне внимание на еднородността на звука, поддържането на стабилна позиция и силна дихателна опора. Ето защо тук е необходимо дишането да е сравнително плавно, като се вдишва и издишва бавно на всяка фраза. Ако ритъмът е достатъчно спокоен, е най-добре да се вдишва през носа, а след това въздухът да се освобождава постепенно, следвайки мелодията на песента.

Във втория дял интензивността на звука се засилва с разгръщането на мелодията, за да се подчертае постепенното издигане на трите желания на розата. Затова тук е необходимо дълбоко вдишване при всяка фраза и задържане на въздуха около диафрагмата, като същевременно се внимава коремът да не се натоварва и сковава прекалено. Диафрагмата трябва да остане надолу през целия процес. С издигане към високите тонове дишането трябва да остане долу, без да се подчертава, с усещане, че звукът „седи“ в областта на талията. При високите тонове трябва да се използва малко усилие в областта на корема, което ще подсили дихателната опора на гласа и ще допринесе за постигането на плътен, ясен и естествен звуков ефект.

Емоционална изразителност

Емоционалната изразителност трябва да присъства в непрекъснатата линия, пронизваща музикалното произведение, като е необходимо певецът да балансира между настроенията в отделните дялове и да осигурява цялостна връзка между тях, да постига контрасти в рамките на единството и единство в рамките на контрастите. Овладяването на емоционалната изразителност включва и пресъздаване на усещането за светлина и тъмнина в тембъра, за възходи и спадове в ритъма, успокояване на темпото и сила на изпълнението. Когато добрият музикален емоционален ритъм и формата на неговото разгръщане са в единство, музикалните образи и емоционалността също са в единство.

Композиторът Хуан Дзъ отбелязва: „В поезията скръбта може да бъде изразена просто и ясно чрез изписването на съответната дума, докато в музиката това е непостижимо. Музиката може само да ни въведе в измерението на скръбта, без да я назовава директно“⁴. Песента „Трите желания на розата“ се разгръща чрез последователното изказване на трите желания и е важно при

⁴ 冯长春. 黄白音乐美学思想的基本观点及其本质探微 [J]. 中国音乐学, 2000, 03:103-123. (Фън Чанчун. Изследване на основните музикалноестетически възгледи на Хуан Дзъ и тяхната същност. – В: Китайска музикология, № 3, 2000, с. 103 – 123.)

изпълнението да бъдат изразени сложните чувства на тъга и копнеж. В първия дял на песента чувството е сравнително спокойно и певецът трябва да пресъздаде сърцераздирателната мъка на героя, който гледа умиращите рози. Вторият дял се състои от три стиха, всеки от които започва с „Искала бих“. При изпяването на първия стих трябва да се подчертае промяната в очакванията, като се изрази несигурността на лирическият герой. Вторият стих трябва да пресъздаде умолителен тон, разкриващ вътрешната му безпомощност, а третият стих „Искала бих тези червени лица никога да не повяхват, за да ме научат как да задържа благоуханието на младостта“ е кулминацията на цялото музикално произведение и изразява най-силните емоции. При изпълнението на този стих трябва да се подчертае изразът на това красиво желание, като същевременно се отрази и болката от настоящите смутни времена. Този подход би събудил размисъл и съчувствие у слушателите. В края на песента трябва да се предаде усещане за отдалечаване и заглъхване.

Художествените песни на композитора Хуан Дзъ съчетават в единство текст, мелодия и акомпанимент в една въздействаща музикална образност. Те не са мащабни, а изящни творби, които носят дълбок класически дух, изразяват интерес и почит към природната красота и акцентират върху хармонията между човека и мирозданието. Този подход разкрива влияния както от западното романтическо песенно изкуство, така и от древната китайска философия.

Партитура на художествената песен „Трите желания на розата“

2. 玫瑰三愿

龙 七词
黄 自曲

Violin 小提琴

Andante

p *semplice*

歌声

Piano 钢琴

p *semplice*

p

玫瑰花, 玫瑰花, 烂

mp

开在碧栏杆下。玫瑰花, 玫

rit. *a tempo*

rit. *a tempo*

瑰 花, 烂 开 在 碧 栏 杆, *p* 下。

rit. *a tempo*

p *mp*

poco agitato

mf

poco agitato

mf 我 愿 那 妒 我 的 无 情 风 雨 莫

con tenerezza

p

con tenerezza

吹 打! *p* 我 愿 那 爱 我 的 多 情 游 客 莫

colla voce
f

攀 摘! *f* 我 愿 那 红 颜
ten
ten

adagio
p

常 好 不 凋 谢! *adagio*
p 好 教 我

a tempo *pp*

留 住 芳 华。
a tempo *pp*

a tempo *p* *pp* *ppp*